

CLAUS

SPICILEGIUM

BX1757

C53

v. 1

008916

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

1080016012

A. R. D. JOSEPHI IGNATII CLAUS
SPICILEGIUM
CONCIONATORIUM

Duobus Tomis collectum.

A. R. D.
JOSEPHI IGNATII CLAUS

SS. Th. Licent. Canonici August. &c.

SPICILEGIUM
CONCIONATORIUM,

HOC EST

CONCEPTUS MORALES
PRO CATHEDRA,

Quos ad instruendam in Fide Christiano-Catholica Plebem, ad extirpanda vitia,
& implantandas virtutes, ex praestantissimis Auctoribus collectos, atque variis
Sacrae Scripturae figuris, Doctrinis moralibus, similitudinibus, & exquisitis
Historiis refertos, ad Populum dixit.

TOMUS PRIMUS

In duas Partes distributus, in quarum Prima agitur pro DOMINICIS,
& quibusdam FERIIS, & in Secunda pro FESTIS tam Ordinariis,
quam Extraordinariis per Annum.

VENETIIS, MDCCLXXIX.

Sumptibus HEREDIS NICOLAI PEZZANA.
SUPERIORUM PERMISSU.

45060 008416

BX 1757
C53
v.1

JOSEPHI IGNATIUS
SPIGILLI
CONCILIATORUM
CONCEPTUS MORALES
PRO CATHEDRA
TOMUS PRIMUS

FONDO ENETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

P R Æ A T I O

AD VENERABILEM CLERUM.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

De Obligatione, necessitate, & utilitate Verbi divini, quo Pastores animarum oves suas pascere tenentur.

Pastores tenentur predicare Verbum Dei

Ungenuitus Dei Filius, Pastorum omnium Caput, & Præcipuus, humana carne velatus, ovium suarum salutis, cujus amore in hunc mundum venerat, triginta trium annorum labore, & tandem vitam, & sanguinem in cruce impendit. Idem divinissimi Magistri sui exemplo fecerunt Apostoli, qui in omnem, qua late patet, orbem diffusi, pro asserenda Christi Divinitate, pro virtutibus implantandis, pro sceleribus exterminandis, verbo, pro Dei gloria exaltanda non prius predicare, quam vivere deserunt. Idem & Nobis faciendum foret, Dilectissimi, Nobis, inquam, Sacerdotibus, qui Apostolis in munere Pastoralis, in ordine ad convertendas, & celo lucrandas animas succenturiati sumus. Sed quid sit? respondeat mei in vicem S. Chrysostomus (*Hom. 47. in Matth.*): Duodecim Apostoli totum mundum converterunt: quanta ergo nostra ignavia, qui cum innumeri sumus, has gentium reliquias convertere non possumus, qui vel mille mundis satisfacere deberemus. Hæc aureus Orator: Verum, que casta hujus ignavia? cur nemo vult mittere manum ad aratrum? cur pauci sunt, qui zizania in vinea Domini eradicare laborant? cur in populo dominantur viria, & pietas exultat? cur in pagis, & villis rerum caelestium ignorantia invalescit? Nimirum, quia animarum Pastores nonnumquam dormire videntur, nec munus suum ea zelositate, ac solertia obeunt, qua deberent. Ignoscite ergo, Sacerdotes Domini, & permitte, ut, quamvis ego vestrum omnium indignissimus, ac tepidissimus sim, vos vestri, & simul mei muneris commonefaciam, explicando, quam gravi obligatione Sacerdos ad curam animarum deputatus, jure divino, & jure Ecclesiastico obstringatur, ad Verbum divinum, subiecto populo sancte, nervose, & frequenter proponendum.

Ex jure divino

2. Sacerdos Dei ad curam animarum destinatus, tenetur ea, qua par est, industria, populo suo Verbum Dei predicare ex jure divino; cum enim Christus Dominus Petrum Pastorem constituit, non id intendit, ut eum novo dignitatis titulo redderet spectabiliorem, sed ut novum ei onus imponeret; hinc non dixit, *Esse Pastor*, sed *Pasce*, (*Joann. 21.*) qua loquendi methodo non solum munus illi contulit, sed muneris exercitationem. Hoc imperium adhuc sollempnius promulgatum est ea die, qua Redemptor ad Patrem in celum ascendit, dum his verbis Apostolos allocutus est: *Puntes docete omnes gentes*: (*Matth. 28.*) Docere autem, seu pascere animas verbo Dei ex communi Ecclesie sensu officium est Pastorum; ideo Gentium Apostolus (*Ephes. 4.*), describens, quod Christus posuit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, cum mentionem facit Pastorum, subjunxit *Alios autem Pastores & Doctores*, ut insinuaret pasceudi munus, a munere docendi separari non posse, eundemque qui agit Pastorem, debere esse Doctorem. Ita in hunc locum expresse Angelicus dicens: *Sub eodem addit Pastores & Doctores, ad ostendendum, D. Claus. Spicil. Conc. Pars 1.*

quod proprium officium Pastorum Ecclesie est docere, quæ pertinent ad fidem & bonos mores. Porro hanc ipsam docendi industriam idem Apostolus pro nota characteristicâ ponit, quæ veri Pastores a falsis discerni possunt: *Memento Præpositorum vestrorum, quibus locuti sunt verbum Dei (Hebr. 13.)*. En, genuina Præpositorum, seu Pastorum nota, qua tanto munere digni redduntur, non in elemosynis large profusis, non in Sacramentorum administratione, neq in ipsa sanguinis pro grege effusione consistit, sed in Verbi Dei predicatione: *Qui vobis locuti sunt Verbum Dei*. Hinc denique S. Apostolus animarum curatoribus verbis proflus emphaticis sine fine præcipit, commendat, & sub interminatione etiam divini iudicii hoc munus docendi inculcat, inquit, *(Timoth. 2.)*: *Testificor coram Deo, & Christo Iesu, qui iudicaturus est vivos & mortuos, per adventum ipsius, & regnum ejus: Predica Verbum &c.* Sententia revera terribilis! O quam multi Pastores, muti & elingues, qui huic obligationi ut satisfacere parum curæ habuerunt, cum tempus danda rationis adveniret, toto corpore contremiscent, exclamantes verbis illis Propheta: *Vae mihi, quia tacui!* Sed pergamus.

Ex jure naturali.

3. Sacerdos ad curam animarum destinatus obligatur ad prædicandum Verbum Dei ex jure naturali; quia Christi fideles hunc maxime in finem Parochiarum, & beneficiorum redditus olim fundarunt & hodie dum distribuunt, ut animarum curatores huic fere præcipue muneris, ac vocationis suæ functioni non desint. Sunt forsitan nonnulli, prout loquitur S. Bernardus (*Ep. 42. ad Henr. Episc. Senon.*), qui ad curas Ecclesiasticas aspirant, tanquam sine curis victuri, cum ad curam pervenerint: Verum craftre decipiuntur, Parochiæ & Curionatus non sunt calcitræ ad quiescendum, sed cathedra ad loquendum: non igitur stipendiis jure frui potest, qui ministerium illius annexum non exercet. In hac de causa non desunt Doctores, qui Pastores hujusmodi ligneos, qui *os habent, & non loquuntur*, obligant ad restituendam illam fructuum partem, quæ huic negligentia correspondet, cum fere in modum, quo Nutrix tenetur ad reddendum salarium, quæ ad lactandum parvulum conducta, fame illum emori permitteret. Verum quidquid de hoc sit, ad aliam restitutionem incomparabiliter graviorem divina illos iustitia adstringit, nimirum ad reddendas animas, quæ defectu necessariæ institutionis in gravissima peccata, & tandem in aeternam perniciem incidenter: audite verba Domini ad Pastores: *Speculatorem dedit domui Israel: audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis: si me dicente ad impium: Impie moris morieris, non fueris locutus, ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in impietate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. (Ezech. 3.)* Strictissimum ergo erit iudicium Pastorum: gravissimam rationem Deo iudici reddere debent de animabus fidei suæ concreditis: adeoque munus suum ea fedulitate administrare studeant, ut neque per peccata commissiois, neque per peccata omissionis ad eorum ruinam spiritualem concurrant, sed aliquando coram divino tribunalis dicere possint: *Mundus sum a sanguine omnium: sed quomodo, qua fronte hoc dicent, nisi addere possint cum Apostolo: Non enim subterfugi, quo minus annuntiaarem consilium Dei vobis, (Act. 20.)* Uterius,

Ex jure Ecclesiastico.

4. Sacerdos ad curam animarum destinatus, ad prædicandum Verbum Dei obstringitur a Legibus Ecclesiasticis, a Summis Pontificibus & Conciliis tam antiquis, quam recentioribus latis. Quoad antiquiora statuerunt Apostoli, ut qui animarum Pastor negligenter suos in rebus ad fidem, moresque spectantibus insultare, a communione fidelium, & denique a loco sui muneris removeretur. Recitemus verba antiqui Canonis: *Episcopus, aut Presbyter, qui negligentius circa Clerum, aut populum agit, neque in pietate eos erudit, a communione segregatur, si vero in ea concordia perseveraverint, deposuntur. (Can. Apost. c. 57.)* Idem docendi officium jam ante mille annos præcepit Synodus,

modus, quæ vulgo sexta appellatur (*Can. 19.*): *Oportet eas, qui presunt Ecclesiis, omnibus quidem diebus, sed præcipue diebus Dominicis omnem Clerum, & populum docere.* Accedit Concilium Toletanum, quod hanc functionem inter pastores agnovit præcipuam, dicens: *Omnis opus eorum in predicatione, & doctrina consistit.* Revertatur ad propinquiora tempora: Concilium Tridentinum (*Sess. 23. c. 1.*), quod inter tot hæresum tempestates ac fluctus fuit Ecclesiæ instar Arce Nocticæ, ut hanc obligationem, ejulone memoriam omnium animis alte imprimere, adfirmat hanc obligationem esse juris divini: *Præscribit, (Sess. 5. c. 2.)* quid docendi sint populi, simulque tradit, quis modus in docendo tenendus: tempus etiam definit inter Missarum sollempnia (*Sess. 24. c. 7.*) denique Præsidium manus fulminibus armat, dum jus illis confert, socordes in tanti momenti negotio curioses, a communione fidelium removendi. *Operæ præcitur est, ut Concilii conclusionem (Sess. 5. c. 2. de Reform.)* verbatim recitemus. *Archipresbyteri, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias animarum curam habentes Ecclesias quomodoocumque obtineant, per se, vel per alios idoneos (si legitime impediti fuerint) diebus saltem Dominicis, & Festis sollempnibus, plebes sibi commissas, pro sui, & earum capacitate, pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate, & facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas scitari oporteat, ut penam æternam evadere, & celestem gloriam consequi valeant. Si ab Episcopo moniti, trium mensium spatio muneris suo defuerint, per castitas Ecclesiasticas, seu alias, ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur; ita, ut si expedire visum fuerit, ex Beneficiorum fructibus alteri, qui id præstat, honesta aliqua merces persolvatur, donec principibus ipse respiciens, officium suum impleat.* En, minas ex se satis potentes, ut ejiciantur ex Ecclesia canes, qui cum muti sint, tantum detrimenti inferunt gregi, quam lupi. Neque dicas, adducta sacri Concilii verba, non continere vim præcepti, sed puræ directionis: nam censura, & censuratum comminationis satis loquuntur esse hoc verum, ac proprium S. Synodi præceptum: conilat præterea ex eo, quod alibi (*Sess. 24. de Reform. c. 4. Sess. 25. de Voc. Sancti. Sess. 22. de Sacrific. Miss. c. 18. Sess. 24. c. 7.*) dicitur verbis præceptivis in hac materia utatur: *Mandat Sancta Synodus Pastoribus, & singulis animarum curam gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationem vel per se, vel per alios ex iis, quæ in Missa leguntur aliquid exponant, diebus præsertim Dominicis & Festis. Item: Præcipit S. Synodus, ut inter Missarum sollempnia aut divinum celebrationem, sacra eloquia, & salutaris monita veraciter lingua singulis diebus festis, vel sollempnibus explanent, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus questionibus inferere, atque eos in lege Domini erudire studeant.* Quod autem verbis his *Præcipere, mandare*, præceptum proprium ac rigorosum continetur, communis non tantum Doctorum sensus, sed Congregationis etiam Eminentissimæ S. Concilii Interpretum definitio declarat.

Prout testantur omnes SS. Patres & Doctores.

5. Legibus Ecclesiasticis tam antiquis, quam recentibus, si lubet robur adferre ex sanctorum Doctorum testimoniis, sufficere legisse S. Augustinum in Libr. Pastor. hom. 7. inter 50. S. Gregorii part. 2. c. 4. & Moral. l. 22. c. 16. S. Hieron. in c. 33. Ezech. Librum 2. S. Ildori de summo Bono c. 46. S. Prosper. de vita contempl. l. 1. c. 20. S. Joann. Chrysost. Hom. 15. in Ep. 1. ad Tim. & libros de Sacerdotio. S. Ambr. in Ep. 1. ad Tim. c. 4. §. 6. aliosque hujus generis, & certe apparebit, quantopere quilibet eorum tam damnosum Pastorum stertium sit detestatus.

6. Errarem, nisi & hic communem Theologorum, tam Scholasticorum, quam Moralium Doctrinam recensere: Scholastici supponunt ut certam cuiusvis Pastori obligationem instituenti subditos suæ curæ concreditos, & ex hac ipsa aliam insuper obligationem erant, cognoscendâ, & credendi explicitè multo plura fidei dogmata, & veritates, quam quas vulgo Christiani nosse tenentur, cum docere non possint, quod ignorant. Sic concordibus studiis loquuntur antiquiores in tert. Sentent. dist. 25. S. Thom. q. 2. art. 1. & 2. S. Bonavent. q. 1. Sotis q. 1. Durandus q. 1. n. 8. & 9. Richardus q. 1. art. 4. Gabriel q. un. concl. 1. Hos sequuntur Recentiores omnes

ubi scribunt de fide: Suarez. disp. 13. sect. 6. n. 6. Vasquez in 3. part. disp. 236. c. 10. n. 107. Valentia 2. 2. disp. 1. quest. 2. punct. 3. Sanchez l. 2. in Decal. c. 3. de Lugo disp. 13. sect. 5. n. 148. Coninck disp. 14. n. 196. Castropalao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 11. & plures alii, immo omnes, qui scribunt in 2. 2. q. 2. art. 6. S. Thomæ. Morales deinde de hac obligatione fufus agunt, & in eo conveniunt, ut tam gravem adstruant, ut eo referant minas, quas Deus intentat Sacerdotibus ignorantibus, ubi ait (Osee 4.): *Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Juvat hic referri aliquorum verba, tamquam magis aperta: *Negligentia magna Parochi in docendo ad salutem necessaria, mortalis est, Ubi passim magnus est abusus eorum, qui contenti docuisse symbolum latine, non explicant populo rudi mysteria fidei, presertim Trinitatis, & Incarnationis, tantopere ad salutem necessaria. Va Parochi! va Episcopi! va Prælati! Ita doctissimus Sa (Verbo Parochus.). Tenetur Curatus sub mortali docere, id quod sub mortali tenetur scire subditus. Ita doctissimus Trullius (l. 1. c. 1. dub. 4. n. 7.). In oppido, ubi silete Curato omnes sileat, sine dubio Curatus, nec per se, nec per alium predicans peccat mortaliter. Ita doctissimus Possévinus (de Curat. c. 3. n. 3.). Pastorale officium est fidem docere populum; quare profectio hujus muneris, ubi grandis est negligentia, peccatum est mortale. Ita doctissimus Sotus (de justit. l. 10. q. 1. a. 3.). Advertant, quicumque in Christi Ecclesia ad pastoralis officii dignitatem assumpti, ad hoc Apostolicum predicandum munus exercendum, naturali, Divino, & Ecclesiastico jure ita esse adstrictos, ut nisi id diligenter impleverint, certum subituri sint damnationis supplicium. Ita doctissimus Medina (de rectoria in Deum fide 13. c. ult.). Potest Episcopus Parochos obligare sub pena excommunicationis, ut sibi subditos de doctrina Christi recte instruant, quia obligantur ad id, ad quod de jure divino sunt obligati, & hac pena & obligatione incitantur, ut diligentes sint in sui muneris executione. Ita doctissimus Castropalao (l. c. n. 3.). Parochi pratermittentes Verbi Dei predicationem, toties peccant contra præceptum divinum, quoties populum graviter indiget predicatione. Præcisa vero gravi populi necessitate, arbitratur mortaliter peccari, si uno integro mense continuo, aut etiam si duobus vel tribus mensibus totius anni dimissionis non præcederit. Ita doctissimus Bonacina (in 2. Decal. præc. disp. 5. punct. 2. n. 30.).*

7. His tam gravibus rationum momentis, tamque irrefragabili Doctorum auctoritate supposita, quæro ex omnibus, qui sui muneris obligationi non satisfaciunt, quo tandem scuto armare se possint contra tot fulmina, quæ ex hac testium doctissimorum nube in eorum capita torquentur? Ostendite, obsecro, si potestis, o animarum Pastores, ostendite unum alicujus nominis Doctorem, qui vestram hac ex parte desidiam excuset: afferat aliquod Concilium, allegat Canonem, adducat sancti alicujus Patris auctoritatem: saltem e tot Doctoribus, qui in materia morum tam varias sectati sunt opiniones, invenite unum, qui pro vobis stet, ut eo, quantumlibet infirmo agere, possitis sententiam utcumque probabilem contra vim tot Legum, humanarum, naturalium, & divinarum tueri: Quid ad excusationem vestram afferetis? Audiamus.

§. II. Refutantur excusationes contra frequentem Verbi divini predicationem afferri solitæ.

Quod verbum Dei nullum fructum afferat, ratio est,

8. Tanta est depravata natura fragilitas, ut delicta contra vocationis ac status obligationem admittit, non solum non detestetur, sed variis etiam inventionibus, atque excusationibus extenuemus. Nihilum vitium est sine patrocinio, ait eruditissimus Seneca (Epist. 117.): *Vitia nostra, quæ amamus, defendimus, & malum excusare, quam excutere.* At quamvis amor proprius, & vite commoditas nescio quæ pallia, ac fucos huic defensionibus subministrat, tamen in fine finali verissimum est, quod idem Seneca subjungit: *Nolle in causa esse, non posse pretenditur.* Dicunt ergo ut aliquid dicant, desiste suæ Patroni: Quid prodest, cathedra & templa clamoribus fatigari? Nihil prodest: mundus quotidie in deterius vergit. Homines adulti, in vitis radicati, sunt obliqui, & inflexibiles, exeunt e concione tam nigri, quam intarunt.

Ado-

Adolescentes concupiscentie pruritu abrepti, & in obscenas affectus demersi, ad pia monita, utraque aure obstruunt. Pueritia judicio, & docilitate caret, laborat ignorantia crassa earum rerum, quæ ad salutem pertinent, & quoniam Parentes ad eorum instructionem operam non conferunt, facilius cartas lusorias, quam prima fidei rudimenta addiscunt. Nobiles, qui præstant, ad profectum ambitu-nem & fastum, subditos immisericorditer emungunt. Inter æquales adent invidia, contentiones, emulations, & maledictio. Inter infimæ plebis homines ac regnat morum dissolutio, ut sine fronte & crudescencia in quævis scelera, quantumvis obscena effundantur. Rebus sic stantibus, ad quid clamores inutiles in cathedra? non dealbantur æthyopes estis millies laventur: ergo præstat tacere, quam sine fructu fatigari.

9. Angusti nimis est animi, quisquis ita philosopharis: non abjicienda sunt arma ante prælium: adhibenda sunt vulneri emplastra, etiam infanabile videatur: put-gandus est ager a lolio, etiam si eradicatum, millies recreat: ita contra vitia laborandum, clamandum, de cathedra detonandum est, etiam si fructus labori, ac clamori nondum correspondeat. Numquam observasti, mi Bone, quando, & quibus in circumstantiis Christus Dominus Petrum & Andream ad Apostolicum munus vocaverit, dicens (Matth. 4.): *Venite post me: Factam vos fieri piscatores hominum.* Sacer textus ait, hanc vocationem Apostolorum factam esse eo temporis momento, quo illi laborabant, mittentes rete in mare. Res mira: cur Dei Filius non distulit vocationem ad eam temporis differentiam, quo illi rete ingenti piscium captura repletem in navim retraherent? non sine mysterio, ait S. Chrysostomus, noluit expectare tempus captura, quia per piscationem piscium voluit illos instruire, quomodo se habere deberent in piscatione hominum: si Christus Dominus Discipulos post conclusam piscium multitudinem ad se vocasset, credere illi possident, Apostolice muneris partes non in labore, sed in animarum captura consistere; ut ergo illos intrueret, Apostolum conatu & labore, non lucro, & captura fieri, vocavit illos, dum laborabant, non dum actu capiebant. Verba S. Chrysostomi (Hom. 7. op. imperf. in Matth.) clariora sunt meis, juvat illa audire: *Sicut in piscatore solus labor requiritur piscandi, Deus autem transmittit captivam; sic & in Doctore nihil requiritur, nisi instantia doctrinæ, populum autem non corrigit homo, sed Deus.* En, Apostolum labor facti, non fructus: tu tua fac, clama, ne cesses: ista opportune, impetrite, obsecra, increpa: fructum relinque Deo, cuius solius est, intus commovere corda: *Populum non corrigit homo, sed Deus.* Neque putes, minorem fore tuam in calis mercedem, nisi fructus labori respondeat: non est ita. In Abyssinia dantur balnea, & lavacra publica, quæ magno in numero frequentant Æthyopes: an ex balneis albicantes recedunt? nihil minus: nigrescunt ut ante, & tamen balneari, seu Domino domus mercedem solvere tenentur. Parem in morem, etiam si Auditores tui, mi bone Sacerdos ex tua Verbi divini predicatione, peccatores in imagine tui nigri revertantur, quam fuere antea, tamen Dominus Deus conatum tuum, & bonam voluntatem immense mercedis remuneratione coronabit. Age ergo, quæ virium tuarum sunt, cetera supplebit Dei benignitas Propheta Jeremias sine fine, sine numero, sine intermissione clamavit ad populum, ut peccata fugere, penitentiam agere, vindictam Numinis timere discant (Jerem. 20.). Quem fructum retulit non alium, quam contemptum, risum, contradictiones, & persecutiones, & tamen clamare, sudare, monere & vociferari non desit. Idem fecerunt Sancti omnes, honoris divini zelotes. Idem fecit S. Carolus Borromeus contempta valetudine, & vita. Idem fecit S. Silverius Pontifex, nec in exilio dimittens predicationis officium. Idem fecit S. Chrysostomus, qui licet capitis & Romachi doloribus affligeretur, tamen, ut ait, nec latronum incursum, nec loci solitudinem, nec sexcentorum adversorum turba impediri se permittebat. Nempè non frustra Deus in veteri Legge permisit, ut Sacerdos immolans, ex victimis animalium, & holocaustis sibi peccus, & armum vindicare potuerit. Peccus est symbolum generositatis, armus fortitudinis: voluit itaque significare Deus, quod Sacerdos debeat pro gloria Dei generose pugnare, & nullis adversariorum persecutionibus deterreret. (Corn. a Lap. in Exod. 29. v. 27.)

10. Verum, ut adverte, mi Sacerdos, rationem fundamentalem nosse cupis, cur Domi-

Dominus Deus, in cuius manu sunt corda hominum, nonnumquam verbis sacri Oratoris, ad expugnanda vitia nullam efficaciam tribuat, cujus tamen virtutem ad convertendos peccatores Sancti Patres miris encomiis dilaudant? Verbum Dei, ait Origenes (*Hom. 1. in Ps. 37.*), est pharmacopolium sacrum contra morbos anime: cur ergo agrotantes non sanantur? Verbum Dei, ait S. Hieronymus (*in Proverb. 31.*) est scutum potentissimum contra sagittas infernalis tentationis: cur ergo fideles in certationum prelio tam frequenter, & graviter vulnerantur? Verbum Dei, ait Chrysofomus (*Hom. 25. in Matth.*), est lapis fundamentalis virtutum omnium: cur ergo ædificium Christianæ perfectionis apud multos tam facile corruit? Verbum Dei, ait S. Gregorius (*Hom. 20. Mor. 2.*), est saluberrima pluvia ad hmedicandas gratiarum rure animas: cur ergo hominum corda arida, & exsiccata manent? Verbum Dei, ait S. Ambrosius (*ap. Barz. in Prolog.*), mare est, quo ad portum beatæ æternitatis feliciter navigatur: cur ergo tot inveniuntur animæ, quæ a portu aberrantes, æternum salutis naufragium patiuntur? Dabo huius rei, si ita lubet, unam vel alteram rationem.

§. III. Assignantur rationes, cur Verbum Dei nonnumquam nullum fructum ferat.

Quod fiat ex superbia, seu ostentatione ingenii

II. Certum est, quod animarum Pastor ad populum perorans, non solum personam supremi Pastoris, id est Christi Domini sustinere, sed ejus etiam morem agendi quantum fieri potest, imitari, & sic omnem verborum energiam, ac fructum ab illius gratia & benedictione expectare debeat. Mos autem agendi, & ad populum perorandi in Christo Domino fuit talis, ut vere de se dixerit (*Matth. 11.*): *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde.* Percurramus S. Evangelii seriem universam, videbimus, quod simplicissimo alloquio summa cum mansuetudine, & humilitate usus sit, instruendo populum per parabolas, per similitudines obvias, per sacrorum Scripturæ textuum explicationem. Cum ergo sacer Orator, qui illud æstatum Apostoli, *Non nosmetipsos predicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum* (2. Cor. 4.), profunde in corde demeritur habere deberet, non humilitatis, sed superbiæ studio, ad captandos humanos applausus, ad ostentationem ingenii, cum crispata eloquentia in cathedra comparet, profecto Deus, qui superbis resistit, non benedicet: perorabit, sed sine verborum efficaciâ descendet, sed sine fructu: & hæc grima est ratio, cur verbum Dei non fructificet. Propheta Ezechiel miram enuntiat sententiam: *Ece Assur, quasi Cedrus in Libano, pulcher ramis, & frondibus nemorosus, exselsisque altitudine, ac inter condensas frondes elevatum est cacumen ejus* (*Ezech. 31.*). De quo loquitur Propheta de sacro Oratore, ait S. Hieronymus (*hic l. 27.*): sed cur illum Propheta cædro comparat? cur non pomo, pyro, nucis, aut alteri arbori? quia cedrus præter ramorum ac frondium pulcritudinem, atque præcæsum cacumen, fructum alium non gignit. *Etc. sic*, sæpenumero ait Cardinalis Hugo (*lib. c. 31.*), *cum homo per vanitatem superbit, & jactando se extollit. O quot Concionatores simillimi sunt sterili cædro!* Iant, clamant, & fundant in cathedra per integram horam: verum, dum sequepedalibus verbis, & conceptuum subtilitate, quam rudes de plebe auditores plane non intelligunt, jactabunde supra nubes sese efferunt, adeoque non Dei, sed suam gloriam querunt, sane fructum verbi Divini, quem S. Domini Præcursor in concionibus suis sibi præfixit, *Facite fructus dignos penitentis*, (*Matth. 3.*) non colliguntur. Immo, quod pejus est, dum peccata destrunt, evertere, & eliminare ce officio deberent, illa tam ex parte sui, quam ex parte audientium multiplicant. Ex parte quidem sui; an enim non putas, mi Sacerdos, Dominum Deum ægerime habiturum, quod sanctissimo Dei verbo, cujus finis est convertere peccatores, & cujus efficacia non in persuasibilibus humana sapientia verbis, sed in spiritu & veritate consistit, ad inanem jactantiam, & populi applausum abutaris? Ex parte audientium vero, quia ridiculo nugatur poppyssmate vitiosi illorum mores non corriguntur, sed potius firmanur. Veniet tempus, qui missili illi coram divino tribunali contra evadidum id genus concionatore vindictam clamabunt, dicentes: Domi-

Domine, quomodo in lege tua crudiri, quomodo a peccatis abhorrere, quomodo ad veram penitentiam aspirare potuimus, cum hic nugivendus buccinator, non nisi inanis facundia strepitum de cathedra nobis obtulerit? habet ille sibi suos aurium sulcros, & nobis liceat a culpa & pœna esse immunibus. Non lo-quo hic per auxesin, manifestam huius rei experientiam habemus in vita Sancti Chrysofomi. (*Memoch. cent. 2. cap. 64.*) Aureus hic Orator, initio juvenili fervore abreptus, potius ad eloquentia regulas, quam ad auditorum utilitatem perorare solitus est. Aliquando finita concione simplicissima quadam famina illum insectata rogavit impensissime, inquires: Domine: date gloriam Deo, & perorate ad populum ea claritate, ut & nos simplices fructum exinde capere valeamus. Cohorruit sanctus Vir ad hoc monitum, tanquam divinitus sibi submissum, & deinceps non solum humiliter, planèque dictioni assuevit, sed & aliis Sacerdotibus eandem dictionis humilitatem, claritatemque persuasit, id quod ad aliorum correctionem insinuarè videtur verbis illis: (*Hom. 38. ad Pop.*) *Hec & nos patimur, verborum suorum conquerentes, & compositionem; & elegantem juncturam, ut delectemur, non profusius consideramus, quomodo videamus admirabiles, non quomodo morbos componamus.*

At quia moribus non confirmatur, quod dicitur,

12. Altera ratio, cur Verbum Dei in auditoribus nullum sæpe fructum ferat, illa est: (*Brev. Roman. 12. Martii Homil. in Evang.*) quod Sacer Orator, quod verbis predicat, vita sua moribus refutat; nihil enim illi pro suo munere rite, & fructuose gerendo magis necessarium est, quam ut exemplo confirmet, quod verbis docet. Ita expresse S. Gregorius: *Tunc vero alius verba predicamus, si dicta verba, & exemplis ostendimus.* Quondam Dominus Deus Balliduc Gedeon præcepit, ut selecto milite hostes aggrediretur, fore ut victoriam reportaret. (*Judic. 7.*) Pissimum Dux debitor cepit, quoniam essent illi milites, quos Dominus Deus tanto operi elegisset. Et ecce, Divinitus hanc rem edocuit, justisque est, ut sitibundum exercitum flumini admoveret, ibique bene adverteret, qua ratione in bibenda aqua se milites haberent: Illi, azebat Deus, qui instar brutorum os flumini applicant, meticulosi & exordes sunt, illos domum remitte. Illi vero, qui vola manus aquam hauriunt, eamque ad os projicientes sorbent, generosi ac victoria apti sunt: hos in aciem educ contra Madianitas. Ita sacer textus, additque: *Fuit numerus eorum, qui manu ad os projicientes lambuerunt aquas, trecenti viri.* Hanc Scripturæ figuram S. Gregorius moraliter exponens, ait, per hos milites sacros Predicatores designari: illi, qui solo ore utuntur, formidolosi & inepti sunt ad prælianda prælia Domini. Illi vero, qui fluentis sacri eloquii os simul, & manum applicant, id est, qui ipsi manum operantur, quod ore fluunt, illi electi milites sunt pro gloria Dei propugnanda. Audiamus verba sancti Moralista: (*l. 30. mor. c. 33.*) *Cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cum doctrina fluentia hausserint, rectitudinem operum non infestant.* Ratio est, quia auditores magis ad manum, quam ad os sacri Oratoris, volo dicere, magis ad opera, quam ad verba attendunt, & statim argumentantur: Vel potest doctrina proposita observari, vel non? Si non potest, cur illa nobis observanda obtruditur? Si potest, cur ille non primus omnium exemplo præt, qui illam suadet? (*Segneri Mam. An. 15. Sept.*) Sic sic non est possibile, prædicatorem posse populo persuadere castitatem, si ipse luxuriam pice nigerrimus sit. Non est possibile, prædicatorem posse persuadere pietatem, si ipse potator temulentia vitio deditus sit. Non est possibile, prædicatorem posse persuadere pacem & concordiam, si ipse jurgiosus & litigiosus sit: Non est possibile, prædicatorem posse persuadere liberalitatem, & caritatem pauperum, si ipse tenacissimus sit. Non est possibile, prædicatorem posse dedocere superbiam, si ipse vanissimus, & mere mundanus sit. Parisius Theologus quidam sæcularis, comatus, ornatus, & calamilstratus ad populum dicebat, vehementer improbens vanitatem & fastum sæculi; cum ecce, e media auditorum orchestra surgens quidam explosit illius dicta, inquires: Tace! tua dicta auditorum orchestra surgens quidam explosit illius dicta, inquires: Tace! tua vestis refutat, quod loqueris. (*Humbert. in Regul. S. Aug. c. 7.*) Sic res se habet de omni-

omnibus aliis vitis: necesse igitur est, ut Orator illdem virtutibus fulgeat, quas auditoribus commendat, id quod etiam gentilis Seneca (Ep. 75.) dudum agnovit: invidens: Optimam Oratoris eloquentiam esse conformitatem morum cum suis verbis, ita ut ipse faciat, quod docet.

Aut quia non procedit ex amore Dei.

13. Tertia denique ratio, que sacras conciones hodierna die multoties enervat, illa est, quod plerumque ex alio motivo, quam ex puro Dei amore procedant. Venerabilis Avila, ardentissimus in Hispania animarum, & divine gloriæ Zelotes, rogatus a juvene Concionatore, ut sibi documentum daret, quo se utiliter predicando Verbo Dei impendere posset, respondit paucis: Vehementer amaret Deum. (*In vita Avilæ p. 1. c. 2. §. 1.*) Eundem in morem S. Franciscus Salisus interrogatus, quanam esset prima, & summe necessaria sacri Oratoris qualitas? Respondit: Amor Dei. Et si millies fuisset interrogatus, millies repetisset: Amor Dei. Amor Dei. Errat, & sine fruge declamat, quisquis alio sine aut motivo cathedram ascendit, quam amore Dei. Dantur animarum Pastores, ceteroquin boni, & optimi, qui sanctum in celis Evergetem, ejus nomen gerunt, aut quem tenerrimo animi affectu venerantur, aut ejus exuvias sacras in sua Ecclesia aservant, exquisitis laudum præconiis supra ceteros absurde extollunt. Inanis clamor est. Dantur animarum Pastores, qui confraternitates, quas non tam propter Deum, quam quantum & lucrum noviter in Ecclesiis istis creaverunt, earumque regulas, plus quam ipsum Decalogum, auditoribus suis toto anno contentiose commendant. Inanis clamor est. Dantur animarum Pastores, qui contumeliam sibi irrogatam in cathedra biliose vindicant, aut dum vitium aliquod inter suos invaluisse norunt, in illud, non sine clausione personarum particularium indilcere invehuntur. Inanis clamor est. Dantur animarum Pastores, qui facete, ac joculari dicendi methodo, ad captandos auditorum ritus astueant, & fabulæ Paschali plus laboris ac studii quam Passioni Domini in Parasceve impendant. Inanis clamor est. Dantur animarum Pastores, qui auditoribus, præsertim personis nobilibus mirum quantum blandiuntur, eorum dicta & facta super astra extollunt, & præsertim in concionibus funebribus canonicant. Inanis clamor est. Quisquis suggestum conscendere, & utiliter ad populum dicere cupit, caveat, ne alio sine aut motivo, quam solo Dei amore id faciat. Juxta Galenum Medicorum Principem (*l. 1. de sanitat. tuend.*) illi fontes, qui verus solem orientem et terra canalibus profuunt, saluberrimi sunt, dum e diverso aque alie omnes, que ad meridiem, ad occidentem, ad septentrionem et terra tuberant, atque adeo solem aversum habent, crudiores sunt, stomachum gravant, & sanitati nocent. (*Weyer, art. disc. font. 49. ex. 2.*) Eundem in morem Verbi Divini eloquium, quod purissima intentione ad Dei gloriam dirigitur, prodest auditoribus: ceteri fines omnes nocent, aut saltem fructum nullum afferunt.

14. Quæres denique, qua tandem methodo, qua forma, qua materia sacre conciones concinnandæ sint, ut animarum Pastor spem sibi facere possit, se muneri suo & fini divina gloriæ satisfecisse? Dabo responsonem, non ex mea, sed aliæna penit.

§. IV. Regula circa formam, normam & materiam sacrarum concionum.

15. Vixit anteriori sæculo Vir de Ecclesiastico Ordine, totaque Ecclesia optime meritus Dr. Quirinus Kunchellus Insignis Ecclesiæ Collegiæ ad S. Mauritium Augustæ Præpositus, Clericorum in commune videntium Sacerdos, Plurimorum Principum ac Episcoporum Consiliarius Ecclesiasticus, ac tandem Seminarii S. Bonificii Moguntie Præfæs. Is inter alia præclara documenta in utilitatem Cleri conscripta, etiam Instruktionem pro Concionatoribus reliquit, quam verbatim hic subnectere consilium duxi. Titulum sic ponit.

TITULUM

UNUM NECESSARIUM PRO CONCIONATORIBUS.

Predicamus Christum Crucifixum. 1. Cor. 1. 23.

Post lapsum Adami hominis terrestris, ex quo nascimur omnes filii iræ, Christus Jesus homo celestis, propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de caelis, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & Homo factus est. Hic est ille Homo, de quo docet Paulus; (*Rom. 9.*) *Quoniam, cum adhuc peccatores essemus secundum tempus, Christus pro nobis mortuus est: multo igitur magis in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus, multo magis reconciliati erimus in vita ipsius. Idcirco, sicut per iniqui delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes homines per justificationem vitæ. Ut sicut regnavit peccatum in mortem; ita & gratia regnet per justitiam in vitam æternam per Jesum Christum Dominum nostrum.*

11.

His verbis docet Apostolus Christum esse causam omnis justificationis & salutis, quod idem expressit Concilium Tridentinum: (*Sess. 6. c. 7.*) *Ejus justificationis, inquit, cause sunt, finalis quidem gloria Dei & Christi, ac vitæ æternæ, efficiens vero misericordia Dei, qui gratis abluat, & sanctificat, signans & unguens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ. Meritoria autem dilectissimus Unigenitus suus Dominus noster Jesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam caritatem, qua dilexit nos, sua sanctissima Passione in ligno Crucis nobis justificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit.*

111.

Est igitur Jesus Christus Salvator noster in sæcula benedictus, causa omnis justificationis, gratiæ & salutis. Nec enim est aliud nomen sub celo datum hominibus, in quo nos oporteat salvos fieri. (*Act. 4.*) Sed & in quibuscumque aliis afflictionibus is refugium nostrum est certum & securum. Hic peccatores impetrant veniam, justi perseverantiam, pusillanimes erectionem, infirmi fortissimam, tristes consolationem, qui æquo animo sunt, lætitiæ, desperabundi fiduciam, orantes exauditionem, morituri vitam æternam, & quodcumque hominum tribulationum genus auxilium, & solamen. Non enim mentitus nobis est, dum dixit: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* (*Matth. 11.*) Nullum hic statum, nullum sexum, nullam ætatem, nullas miseras, nullos labores, nulla exclusit onera: omnes ad se venientes refecit, quod quia dixit, vult, & quia Sapientia Patris est, scit, & quia ei data est omnis potestas in celo, & in terra, etiam potest. Hic est, qui peccatores recipit, & manducat cum illis, hic non confringit arundinem qualsatam, nec linum fumigans extinguit. Hic repertam ovem propriis humeris reportat in ovile, hic omnia, que in nomine ejus petimus, concedit.

1V.

IV. Unum igitur hoc est necessarium, ut confugiamus ad Christum sive in vita, sive in morte, sive sani sive ægroti; sive afflicti sive consolati, sive inopes, sive opulenti. Hic est refugium nostrum, & virtus, spes, & fiducia, salus, redemptio, resurrectio, & vitæ æternæ. Quemadmodum autem hoc necessarium est populo, ut faciat; ita necessarium est concionatoribus, ut hic populum conducant, instando, arguendo, obiectando in omni patientia. Patemur hic, quod res est: multi concionatores, utinam non plerique, hoc necessarium, hoc fundamentum, hinc fontem omnis gratiæ negligunt, & non necessaria, licet nulla ex suggestu declamant, si tamen utilia dici possint iis, qui de illo necessario non satis instruantur. In aliis disertis sunt, de Christo pene muti: ut quid enim de laudibus Sanctorum (qui quidem omni veneratione digni sunt, & merito invocantur, sed non necessario) passim tam ferventer declamantur, de Christo siletur? ut quid obique resonant pulpita de indulgentiis (utilibus utique) & tacent de Christi meritis? ut quid etiam mo-

ritu-

rituris commendatur invocatio hujus vel illius Sancti, & nihil dicitur de Sancto Sanctiorum? ut quid extollimus cultum imaginum vere, vel ex supposito miraculoforum, & non addimus magis necessario, infinita, si fieri posset, humilitate, & devotione adorandum esse Christum? apud rerum intelligentes hac utique periculum non habent, habent autem apud imperitos, qui dum multa audiunt de adyphoribus, pauca de necessariis, pronum est eos concipere majorem estimationem de illis, quam de his, quod perverissimum est.

V.

Plebs nostra cultui divino addicta, & pia, creditur audit, & praeficit. Si infruatur de fundamento quod est Christus, praeter quod nemo aliud ponere potest, assensus, quem praestat, erit actus fidei ad vitam aeternam salutaris, operaque ex illo sequentia supernaturalia, & meritoria. Si ex Verbo Dei nil audiat, sed historias Sanctorum, reliqua alias fide non certas, & assentiatur, assensus ille fidei actus non est; & quid igitur contribuet ad salutem? licet pia affectio, cujus tamen loco melior, & salubrior, fundamentaliorque elici possit, non sit spernenda; dum igitur Concionatores neglectis materiis fundamentalibus, & omnino necessariis, alia inculcant, plebem a majori bono impediunt, salutem retardant, in gravissimum ipsorummet judicium. Nec puto plebem, quantumcumque libenter familia audiat, gratiam ejusmodi concionatoribus habitantem, si intelligeret, quanto spiritali bono per eorum sermones privaretur.

VI.

Fides nostra Catholica vera est, & indubitanter quidem, contra hanc uti alias scripsisse, ita nostris temporibus exsurrexerunt variae contradictiones, & separationes in diversos coetus, sive Ecclesias. Unde hoc? non ob articulos fidei nostrae fundamentales, cum Protestantium quam plurimi fateantur; nos in fide nostra posse salvari, licet aliqui vel calore contradicendi, vel disputationibus adacti dicere soleant, nos in fundamentalibus errasse, & errare. Cur ergo? ideo quia primis illius praesentis reformationis temporibus in templis pauca audiebantur de Christo, de fide, spe, & caritate Dei, & proximi, plurima vero de Sanctis, de indulgentiis, de rosariis, de imaginibus, de processionibus, & similibus adyphoribus; hinc occasio sumpta est, recedendi ab Ecclesia Catholica: hoc vitium nequum satis correctum est: utilia sunt haec, sed talia, quae sine neglectu salutis omitti possunt; necessaria illa, de quibus multi tam parce, aut nihil loquuntur, sine detrimento vitae aeternae non possunt.

VII.

Sancti Patres eandem nobiscum fidem professi sunt, cohererunt Sanctos, & invocant, prout evidens est ex eorum scriptis, interea toti quanti sunt in commendanda fide, spe, & caritate, in extollenda Dei misericordia, & explicandis mysteriis Incarnationis Dominicae, & similibus solidis vitae aeternae fundamentis. Itaque primas dederunt Deo, & Christo, nec Sanctorum glorias, & intercessionem tauerunt. Hos imitari oportet, quosque predicandi munus exerceat. Eo sane res hodie rediit, ut si fidem nostram Protestantibus, prout par est, proponamus, eam nostram esse negent; vitio utique concionatorum, qui tam non recte explicant, sed ejus loco in differentia proponunt, ex quibus forte etiam plebs Catholica ea pro articulis fidei habet, quae ab eadem sunt remotissima. Astringit hic prudens Lector, sine hoc ad Deum, & ad fidem homines potius adducere, quam a Deo, Christo, & fide abducere. Illud vero stultissimum est genus concionatorum, quod Sanctos Sanctis comparare consuevit, nec putat, se unum satis depradicate, nisi alios omnes eidem fecerit inferiores in gloria, quam nescimus, qua proportione Deus singulis dispensaverit. Non haec sunt laudes Sanctorum, sed depressiones, quas quo faciant Concionatores, laudabiliter, & prudenter intendibili, ne per suspensionem quidem assessor; cum gravia exinde oriuntur scandala, & contentiones, uti videre est apud Thomam Kempensem. (l. 3. c. 58.)

VIII.

Sed ulterius aliqui progrediuntur, Sanctosque Christo similes dicunt, atque ut exaltent aeternae dignitatem, depriment Christi Majestatem, quod impudens est. Si milis.

miles equidem ei erimus, sed nihilominus infinite inferiores, quemadmodum vasculum exiguum ipsi mari quoad plenitudinem simile dici potest, si utrumque plenum sit; cum tamen resset inter utrumque inexplicabilis pene dissimilitudo, quae cum ordinarie non explicatur, quid magni populus concipiat de Christo, cui audit similem esse creaturam, quae tamen sine ipso arderet in inferno.

IX.

Multi debacchanter in vitia, & recte; sed cum finis illarum concionum esse debeat penitentia, necessarium insuper est, explicare gravitatem peccati quatenus offensiva, exacerbatio, amaritudo Dei tam boni, iterata Crucifixio Christi, contritatio Spiritus sancti, & execrabilis ingratitude est, quae explicationem Bonitatis divinae, & nimiae caritatis, qua dilexit nos, exigunt; ex his enim concipitur contritio, & vera vita emendatio, quae ex solo timore rarissime constans est, saepiusque terrores illos, nisi alia addantur, experientia telte sequitur desperatio, vel saltem ingens pusillanimitas, quam vera penitentia, & verus amor Dei; quomodo enim diligant Deum, de cuius Bonitate ferme nihil audiunt? quomodo in eum sperabunt, cujus promissiones, & fidelitatem propemodum ignorant? quomodo credent, cum nesciant penae, quod sit fides, & quibus principiis nitatur? Et tamen haec omnimode sunt necessaria: quaequaque autem extra ea dicuntur, nisi ad haec referantur, non necessaria.

X.

Non facile comprehensibile est, si incertiam, & ignaviam, quas de concionatoribus praesumere, vel in iis supponere Christiana caritas prohibet, excipiamus, cur concionatores neglectis limpidissimis sacrae Scripturae fontibus, hauriant ex modice stillantibus venulis, si non omnino aquis turbidis, quod populo bibendum propinent. Paulus Predicator, & Doctor gentium, non subterfugit, quo minus ammoneret omne consilium Dei fidelibus. (Act. 20.) Non judicavit se aliquid scire inter Corinthios, nisi Jesum Christum, & hunc Crucifixum. (1. Cor. 2.) Gerunt predicatorum mysterium reconciliationis, & oblectant pro Christo, ut reconciliemur Deo. (2. Cor. 5.) Deus cuique legitime vocato concionatori dicit, quod dixit Jeremia: Ecce posui verba mea in ore tuo. (Jerem. 1.) Plebs cum ad concionem properat, it ad audiendum Verbum Domini; quid autem, si non audit omne consilium Dei, quod sacra Scriptura, & Ecclesia Dei proponit; si non audit Christum, & hunc Crucifixum, non mysterium reconciliationis, & exhortationem pro Christo, non verba Dei, sed conceptus hominum; quomodo per tales fatissit vocationi, ex cujus tamen fidelis adimplerione dependet salus animarum? & vix sane illis, qui loquuntur rationem cordis sui de ore Domini. (Jerem. 23.)

XI.

Laudabiliter egerunt egregii illi concionatores, qui conceptus suos pios in subsidiis aliorum typis evulgarunt. Voluerunt ferre adjuvmentum mentibus impeditis, sicis, vel aliis libris destitutis. Vituperabiliter autem agunt illi, qui his solis contenti, sacras negligunt literas, & ex his desuntum, quod illa Dominica occurrit, sive id auditorio suo profuturum sit (quae prima consideratio esse debet) sive non. Non hoc est agnoscere vultum pecoris sui, & pascere oves sibi commissas. Sed hic talis calamus cum solo hoc dicto, predicandum esse Christum Crucifixum, ab eo, qui talento sibi dabo, alia talenta lucrari cupit. Hoc enim unum est necessarium pro concionatoribus.

16. Has igitur regulas, mihi Sacerdos Domini, tibi commendatas habe, quibus virorum optimis ac zelosissimis nihil aliud intendit, quam ut concionibus tuis, quas ad populum peroras, primario ac principaliter ad Dei & Redemptoris gloriam collimes. Potes quidem etiam alias materias, quam de vita & morte Christi, v. g. de iudicio, de inferno, de caelesti premio, aliasque eligere; ita tamen, ut probatiores & motiva, quantum fieri potest, ex vita & morte Christi derives, semperque auditoribus memoriam refrices summi Benefactoris, a quo omnia nobis bona proveniunt. Si virtutem commendes, non erit difficile illius exemplum ex vita Christi adducere: si peccatum detestaris, explica, hoc illud malum esse, quod divino Redemptori immensis doloribus, ipsaque vita, ac sanguine stetit. Verbo: gloria Dei,

Dei, & Christi Redemptoris debet esse scopus, & finis unicus concionatoris, & hac vocatur, Puritas intentionis.

17. Verum ut nihil eorum omittam, quae hic monenda videntur, denique praeter puritatem intentionis, summopere ac fere principaliter, mihi Sacerdos, tibi commendo Puritatem conscientiae, sine qua quicquid egeris, actum ages: sicut enim malignam animam non introibit Spiritus sapientiae; ita sapienter non loquetur, cui deficit hic Spiritus: verba illius erunt sicut poma Sodomae, quae oculis solum, non gustui servantur: erunt sicut ignis fatuus, qui non calcasit, sed lucet: erunt sicut bombardae sine globo, quae explosa sonitum faciunt, non vulnus. In libro Iudicium mentio fit de sacra concione, quae in auditoribus miras causavit animorum commotiones: (*Judic. 2.*) Sacer Orator exprobravit Israelitis, quomodo a Domino Deo ex servitute Aegypti redempti, in terram lacte & melle fluentem introducti, & millenis beneficiis cumulati sint. Exprobravit illis decumanam ingratitude, quae summum Benefactorem, quem super omnia amare, & venerari debuissent, innumereis sceleribus gravissime offenderunt: exprobravit illis temeritatem, quae divinorum suppliciorum, quae Dominus Deus, nisi poenitentiam egerint, in capita eorum effunderet, se reos fecerunt: & ecce, ad hanc concionem ingens cordium compunctio in auditoribus secuta est, ita ut in ejulatione, & stertu eruperint: *Elevaverunt vocem suam, & averterunt.* Quis ergo fuit ille concionator? fuit Angelus. *Cum loqueretur Angelus Domini haec verba ad omnes filios Israel: O quam efficacia, & victorica verba sunt, cum facer Orator Angelus est; id est, si vitam agat Angelicam, & ab omni navo peccati inculpabilem! si Angelus sit scientia, & doctrina, Angelus conversatione & moribus; Angelus contemptu mundi & desiderio rerum caelestium! tunc enim vero illius verba instar sagittarum penetrabunt, ita ut auditores in gemitibus, & lacrimis effundantur. Quodsi vero Parochiani videant, Curionem suum ab Angelo tam procul abesse, ut homine etiam seculari nonnumquam fragillior sit, certum est, quod neque illius personam reverentur, nec verba pensi habeant, adeoque verificatur illud estatum S. Gregorii: (*Hom. 12. in Evang.*) *Cujus vita despicitur, restat ut ejus praedicatio contemnatur.**

18. Nolo prolixior esse, venerande Sacerdos; cetera enim, quae huc faciunt, tua tibi prudentia & zelus dicantur. Quodsi hac in re maximi momenti, quae olim coram divino tribunali gravissimi iudicii materies erit, plures id genus instructiones audires, & via, qua fieri potest, rarissima incedere desideres, rogo te per honorem, & amorem Dei, ut Reverendissimi Praesulis de Barza Instructionem proemialem, ad Sacerdotes Verbi divini Ministros scriptam, quam insigni operi suo Excitatoris Christiani praefigit, legere, & relegere digneris, ubi ille principia sacro Oratori summopere necessaria, obligationem, methodum, aliaque ad rem scientia tuse declarat, atque in fine etiam Auctores aliquot celeberrimos enumerat, qui huc muneri possunt esse adjumento. Inter hos quoque, si hoc levidente opus meum subsidio tibi esse possit, in totum ad tua servitia offero, consecro, dedico. Fruere, utere, quae corrigenda sunt corrige, quae emendanda, emenda, & pro me quoque misero peccatore Deum ora, qui sum

Servus tuus addictissimus

AUCTOR LIBRI.

INDEX

INDEX SYNOPTICUS CONCEPTUUM DOMINICALIUM.

CONCEPTUS I. PRÆLIMINARIS.

De arduo cura Parochialis munere: infraun-
tur Parochiani, qua ratione hanc arduita-
tem sua ex parte alleviare possint, ac de-
beant. *Pag. 1.*

T H E M A.

Videns civitatem, sicut super Iliam. Luc. 19.

S Y N O P S I S.

Formidabile onus cura Pastoralis Auditori-
bus explicatur, ea tamen lege, ut ad illud
alleviandum Pastori suo operam jungant. Duple-
x est autem in curandis animabus difficultas.
1. Difficile est, ruditatem intellectus cor-
rigere, eumque aeternis Veritatibus, & Fidei
principiis rite imbuiere; unde monentur pa-
rentes, patres-familias &c. ut in erudienda
juventute cum Parocho concurrant. 2. Diffi-
cile est, malitiam voluntatis emendare, &
peccatum exterminare: quem in finem ite-
rum imploratur Superiores, Parentes &c.

CONCEPTUS II. PRÆLIMINARIS.

De necessitate, ac utilitate audiendi Verbi Di-
vini. *Pag. 4.*

T H E M A.

Cum mansuetudine suscipite istum verbum,
quod praesertim care animas vestras. Jac. 1. v. 21.

S Y N O P S I S.

Homo per peccatum Adami e statu gratiae de-
jectus, & virtutum habitu nudatus, Baptil-
mi lavacro a culpae originalis forditus qui-
dem abluitur, manet tamen vulneratus, &
retinet facultatum omnium debilitatem, ten-
ebnas scilicet intellectus, & voluntatis de-
pravationem. Utrique malo remedium est
Verbum Dei. Itaque 1. Ostenditur, quam
utile, ac necessarium, etiam doctis, & scio-
lis, sit Verbum Dei ad dispellendas intel-
lectus tenebras. 2. Docetur Verbi Divini ad
movendam voluntatem necessitas, ejusque mi-
ra in populum, & animarum conversioni-
bus efficacia exemplis demonstratur.

CONCEPTUS III. PRÆLIMINARIS.

Discutitur, quibus de causis Verbum Dei nul-
los, aut modicos virtutum fructus in Audi-
toribus producat. *Pag. 7.*

T H E M A.

*Beati, qui audient Verbum Dei, & custodiant
illud.* Luc. 11.

S Y N O P S I S.

Verbum Dei nullos aut exiguos fructus profert
Clavis Spiritus. Concionat. Pars I.

ob defectum Auditorum, quorum triplex est
genus. 1. *Non audientium*, qui scilicet con-
ditiones subterfugunt, vel fore nimis, & ad
ultraim sufficientes studium adieperunt, vel sub
praetextu conscientiae studium spiritualium no-
titiarum aliunde haud, sacro Oratori dari au-
res reculant. 2. *Non acceptantium*, qui con-
ditiones quidem audiunt, sed superficialiter
tantum, aut praeposito fine, aut ob aliqua
Concionatoris vitia omnino cum fastidio, &
contemptu audiunt. 3. *Residuum tantum*, qui
audita in concionibus executioni mandare,
virtutemque laudatam exercere, aut vitium
improbatum extirpare non laborant.

Dominica I. Advertens.

CONCEPTUS I. Ordine IV.

De extrema confusione, ac pudore hominis pec-
catoris in iudicio, ubi peccata sua omnia cor-
am universo orbe manifestari videbit. *P. 10.*

T H E M A.

*Ascendentibus hominibus pra timore, & respecta-
tione.* Luc. 21.

S Y N O P S I S.

Auditoribus ob oculos ponitur desperatissima
peccatoris confusio, in extremo iudicio fu-
beunda. 1. Coram iudicandis, praesertim cor-
am Ethnicis, qui si perinde, ac Christiani
tot salutis media habuissent, in cinere, &
cilio poenitentiam essissent. 2. Coram ipso
Iudice, praecipue tot collata a se beneficia
eidem exprobatum.

* CONCEPTUS II. Ordine V.

De prima extremi iudicii circumstantia, & hor-
rore; nimirum de universalis resurrectione cor-
porum. *Pag. 12.*

T H E M A.

*Ascendentibus hominibus pra timore, & respecta-
tione, qua superventurum universo orbi.* Luc. 21.

S Y N O P S I S.

Concionator acturus per Adventum de quadru-
plici iudicii horrore, primam illius circum-
stantiam, videlicet universalem corporum re-
surrectionem, hodie proponit, docetque
1. Quomodo omnes homines morte redigen-
di sint in cinerem, in quo vanitatis suae co-
ronidem intueantur. 2. Quomodo Divina po-
tentia redintegratis corporibus resurrecturi
sint, alii quidem beati, alii vero damnati.
3. Quomodo anima damnati suae corpori, &
membris, tanquam damnationis suae causis,
b
ma-

maledictura fit; unde merito omnes peccatores, salutari horrore correpti, seria poenitentia hanc infelicitatem evitare studeant. 4. Quomodo anima beata suum corpus, tanquam fidem in salutis negotio adiutorem, salutatura fit; unde omnes boni gloriose resurrectionis spem concipiunt.

CONCEPTUS III. Ordine VI.

Divini Iudicii rigor ex eo declaratur, quod Iudicem nec liceat fallere, nec hētere, nec ab eo appellare. *Pag. 15.*

T H E M A.

Tunc videbitur Filius hominis venientem in nube cum potestate magna, & maiestate. Luc. 21.

S Y N O P S I S.

Materiae concioni praebeat illud S. Augustini trimembre estatum: *O quam tremendus irit iudex, cujus sapientiam non licet fallere, cujus aequitatem non licet hētere, cujus iudicium non licet evitare.* Describitur itaque 1. Magnus iudicii horror, quia iudicis sapientiam, delicta sua negando, aut celando, non licet fallere. 2. Major horror, quia iudicis aequitatem non licet hētere. 3. Maximus horror, quia immutabilem sententiam, appellationis remedio, non licet eludere.

Dominica II. Adventus.

CONCEPTUS I. Ordine VII.

De falsa mundi, & vera Christi amicitia, & utriusque antithesi. *Pag. 17.*

T H E M A.

Joannes in vinculis. Matth. 11.

S Y N O P S I S.

S. Joannes ab Herode in vincula datus, a Christo autem absente coram populo summis laudibus ornatus, occasionem praebeat huic discursui, quo comparatio instituitur inter falsam mundi, & veram Dei amicitiam. Nam 1. Mundani amici in verbis liberales in opere tenaces sunt, Deus autem promissa sua cum cumulo praestat. 2. Mundani amici proprium interesse quarunt, Deus unice respicit utilitatem hominis. 3. Amicitia Dei non statim desinit propter nostros errores, mundana amicitia per levem errorem tollitur.

CONCEPTUS II. Ordine VIII.

De secunda extremi Iudicii circumstantia, & horrore, nimirum de adventu Iudicis, Angelorum & Sanctorum ad iudicium. *Pag. 20.*

T H E M A.

Tu es, qui venturus es. Matth. 11.

S Y N O P S I S.

Describitur 1. Christi Iudicis majestas, qui, uti in carne mortali super terram erat agnus manifestissimus, ita in iudicio erit Leo terribilis. 2. Atque eo terribilior, quia non per

se solum fulmina mittit, sed & per Angelos, qui etiam Dominica Passiois Instrumenta praefert, quae electos quidem solatio, reprobos autem confusione replebant. 3. Tunc tremendus Iudex occupabit paratam sibi sedem, B. Virgo in peculiari throno, circumcincta Apostoli, & pauperes Spiritus in minoribus (sublevis) albedunt. 4. In immensum augebitur terror, cum ipsa vox Iudicis infonabit, vox horribilis, quae iam nunc salutarem omnibus timorem incutiat.

CONCEPTUS III. Ordine IX.

De falsitate, & simulationibus mundi, cui nihil odiosius est veritate. *Pag. 22.*

T H E M A.

Joannes in vinculis. Matth. 11.

S Y N O P S I S.

Oppressio veritatis, & saeculi hodierni perversitas consideranda proponitur. Saeculum quippe nostrum merito dicitur saeculum mendacium, quia omnia sunt facta, in aulis merz adulationes, in iudiciis corruptiones, & dissimulationes, in officinis mera mendacia, ipsa denique amicitia plerumque simulata.

Dominica III. Adventus.

CONCEPTUS I. Ordine X.

Demonstratur, praesentiam Dei omnia cernentis esse efficacissimum contra peccata remedium. *Pag. 25.*

T H E M A.

Medius autem vestrum stetit, quem vos vestistis. Joan. 1.

S Y N O P S I S.

Hominum quidem oculi possunt decipi, Dei autem oculum fallere, aut fugere est impossibile. Suadetur itaque Divina praesentia memoria, tanquam validissimum adversus peccata scutum, & praesentissimum remedium: quae veritas variis similitudinibus, figuris Scripturae, & exemplis elucidatur.

CONCEPTUS II. Ordine XI.

De tertia extremi Iudicii circumstantia, & horrore, nimirum de rigoroso examinae. *P. 27.*

T H E M A.

Tu quis es? Joan. 1.

S Y N O P S I S.

Differitur de rigoroso ultimi Iudicii examine, quo vel levissima, & occultissima conscientiarum noxa in lucem protrahentur, & severissime discutientur. 1. Peccata commissiois. 2. Peccata omissionis.

CONCEPTUS III. Ordine XII.

Agitur contra ignorantiam, & ariditatem in rebus Fidei, & declarantur gravia damna inde emergentia. *Pag. 29.*

THE.

T H E M A.

Medius autem vestrum stetit, quem vos vestistis. Joan. 1.

S Y N O P S I S.

Deus dividit legem in scientia, & agenda, consequenter ignorantia non est minus culpabilis, quam peccatum, multaque anima ob hanc in rebus Fidei ignorantiam percat. Inexcusabiles enim sunt, qui diabolico illi nituntur principio. *Si pauca sunt, quae scitis, pauca etiam erunt, de quibus rationem reddere debet.* 1. Quia ignorantia hac inter plebejos plerumque est vincibilis, adeoque culpabilis. 2. Quia multi laborant ignorantia affectata. 3. Quia inanis est praetextus nativae tarditatis, & hebetudinis, quae non impedit, quo minus intellectum suum, in cogitandis terrenis satis perspicacem, & vegetum, ad cognitionem supernarum veritatum elevare possint, quantum debent.

Dominica IV. Adventus.

CONCEPTUS I. Ordine XIII.

De duplici Christi Domini via seu adventu, tam misericordiae, quam iustitiae, & quomodo ad utrumque parari debeamus. *Pag. 32.*

T H E M A.

Parate viam Domini. Luc. 3.

S Y N O P S I S.

Duplex est adventus, seu via Christi Domini ad nos venientis, scilicet via misericordiae, & via iustitiae. Igitur 1. Explicatur primus adventus Christi in sua Nativitate, qui est adventus misericordiae: & quam admirabilis sit hac misericordia tam ex parte Dei, quam ex parte hominis. 2. Describitur secundus Domini adventus in iudicio, qui est adventus iustitiae, & priori dissimilis. 3. Ostenditur, quomodo ad utrumque adventum nos preparare debeamus.

CONCEPTUS II. Ordine XIV.

De quarta extremi Iudicii circumstantia, & horrore, nimirum de separatione impiorum a iustis, & finali sententia. *Pag. 37.*

T H E M A.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur. Luc. 3.

S Y N O P S I S.

In die extremi Iudicii duz tantum erunt classes, iustorum, & impiorum, qui in themate per vales, & montes intelliguntur. Unde arripitur antea differendi. 1. De luctuosa, & horribili impiorum a iustis separatione, & de invidia damnatorum erga electos. 2. De finali Iudicis sententia tam in electos, quam in reprobos. 3. Pro coronabilem mentur omnes, ut poenitentiam amplectantur, & sic, quem Redemptorem Leti susceperunt, etiam Iudicem securi videri mereantur.

CONCEPTUS III. Ordine XV.

De fructibus, & effectibus verae, & sinceræ poenitentiae. *Pag. 37.*

T H E M A.

Et venit in omnem regionem Jordanis, praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. Luc. 3.

S Y N O P S I S.

Poenitentia in veteri, & nova lege ideo tam crebro inculcatur, quia raro sinceræ est. Vera ergo, & seria poenitentia ex suis fructibus, & effectibus dignoscenda proponitur, hi autem tres sunt. 1. Studium bene vivendi, seu mutatio vitæ. 2. Oidium peccati, tollens etiam illicita, occasiones, & consuetudines peccatorum. 3. Mortificatio passionum, seu pia quadam austeritas, qua penitens per voluntarias peccatitates admissa crimina in seipso castigat.

Dominica infra octavam Nativit. D. N. J. C.

CONCEPTUS I. Ordine XVI.

Annus moriturus facit Confessionem generalem ante mortem. *Pag. 40.*

T H E M A.

Confitebatur Domino. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Annus moriens inducitur, Confessione generali ante mortem se purgans, & cum vix unum alterumve peccatum exponat, interrogando juvatur, & examinatur, percurrendo singula Decalogi praecepta, simulque perstringendo peccata, quae communiter contra Decalogum, praesertim a plebe rustica, committi solent: peracta Confessione, anno moribundo suadet detectio admiramur nozarum, & pro salutari poenitentia insungitur, ut successoris suo, scilicet, anno sequenti, zelosam exhortationem faciat.

CONCEPTUS II. Ordine XVII.

Annus debitoris Testamentum condit, suaque debita compensari possunt. *Pag. 42.*

T H E M A.

Erant Joseph & Maria Mater Jesu mirantes de his, quae dicebantur, & benedixit illis Simeon. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Testamentum ab anno emoriente, coram quatuor testibus in themate nominatis conditum, executioni mandatur, quo honorum ab illo relictorum, scilicet pretiosio temporis, & quatuor anni partium, heredes instituantur quatuor hominum aetates. 1. Pueris legatur tempus Verbum, ut discant florere virtutibus, ad exemplum primi testis, Pueri Jesu. 2. Juvenibus legatur aetas, ut in virtutibus maturecere discant, ad imitationem B. V. Mariae. 3. Senibus legatur aetas, ut in virtutibus maturecere discant, ad imitationem B. V. Mariae.

b 2

ria. 3. Viris & adultis legatur autumnus, ut meritum fructus colligere discant, ad modum S. Josephi, Viri iusti. 4. Senibus legatur Hyems, ut pro senectute suas de meritum apparatus sibi providere discant, ad normam S. Simonis. Denique monentur omnes, ut veteris anni debita meliori temporis usu compensare studeant.

CONCEPTUS III. Ordine XVIII.

Proponitur Concio funebris animi mortui, ejusque commissa desideria deplorantur. P. 44.

T H E M A.

Non desistas de templo, jejuniis & absecrationibus, servitus die ac nocte. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Anno demortuo Concio funebris habetur, non panegyrica, quia de illo laudabiliter differi non potest, sed investiva, quia vice tempus pessime impendit, promeritis querelam illam Seneca: magna vita pari elabitur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus. Carpitur ergo, quod tempus male impenderit. 1. Aliud agendo, & Dei cultum ac servitium, cujus causa hanc terram inhabitamus, negligendo. 2. Nihil agendo, quod scilicet vite aeternae sit moriturum, adeoque opera quotidiana, & status sui functiones per bonam intentionem ad finem supernaturalem non elevando. 3. Male agendo, id est, peccando, & in peccatis vivendo.

Dominica I. post Epiphaniam.

CONCEPTUS I. Ordine XIX.

Ad excitandum in auditoribus odium erga peccatum, quo Deus, ejusque gratia perditur, ostenditur, quid sit *Perdere Deum*. Pag. 47.

T H E M A.

Pater tuus, & ego dolentes quaerebamus te. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Omnis quidem iactura dolenda est, sed nulla magis, quam Dei: unde Maria & Joseph Divinam Prolem suam, quam semel tantum, & absque culpa fua, nec insecera spe tam inventiendi, amiserant, tamen dolentes quaerebant. Quantam ergo dolendi causam habet peccator, qui Deum summum peccando amisit? dolenda Deus Dei iactura gravitas ostenditur hic *Concione*, primo describendo miseriam, in quam peccator amisso per peccatum Deo recidit, ac inde exemplo sanctorum, praecipue Davidis, iacturam istam deplorantium. Secundo ex eo, quod peccator non solum Deum amittit, sed insuper inimicum habet, & quod una cum Deo per peccatum perdat omnia bona tam interna, quam externa, uti ab inductione probatur, & maxime lucuosissimo infelicis Angliae Regis Henrici VIII. exemplo, qui moriens exclamavit: Amici, omnia perdidimus.

CONCEPTUS II. Ordine XX.

Admonentur parentes, ut liberos suos in scholis, in legendo, in scribendo diligenter erudiri procurent. Pag. 50.

T H E M A.

Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentiam, & responsionem ejus. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Jesus adhuc puer duodenis in templo docet, quia habuit scientiam infantum, nos autem miseri mortales scientiam puerumque non habemus aliam, nisi adquisitam, seu talem, quae labore & indefesso discendi studio comparatur, adeo, ut nobis etiam ad prima litterarum elementa instructore opus sit. Differitur ergo de utilitate Scholarum, & Parentibus, ut liberos in legendo, & scribendo diligenter informari curent, duplici ratione faudefur: prima petitur ex incommodis legendi imperitiam comitantibus: altera ex utilitatibus, & commodis ex legendi, & scribendi notitia enascentibus.

CONCEPTUS III. Ordine XXI.

Agitur contra profanationem Festorum, in quibus non amplius reperitur Deus. Pag. 53.

T H E M A.

Et non invenientes, recessi sunt in Jerusalem, sequentes eum. Luc. 2.

S Y N O P S I S.

Dies festivi olim erant dies Dei: in illis enim quaerebatur, & inveniebatur Deus; nostris autem temporibus adeo profanantur, ut sane in illis Deus non invenitur. Quare hac *concione* actiones Festorum periculatius considerantur, & quid in his Divini relictur, indagatur. Queritur itaque Deus, & non invenitur. 1. In adibus opificum, ubi labor fervilis exercetur. 2. In sollemnitatibus, ubi post peractam rem Divinam convolvitur ad popinas: editur, bibitur, & in seram usque noctem insaniuntur. 3. In conventiculis laicorum, ubi cum charis, & aleis miscetur iurgia, perjury, blasphemiae, aliaque vitia. 4. Inter greges puerorum, & puellarum ad fraga, nucem, aut cerasa carpenda in prata, & silvas excursionem, ubi interim Catacheses, & Vespere negliguntur. 5. In capenis, ubi comotationibus cum animis, & rei domesticae detrimentum indulgetur. 6. Apud Aegyptiarum theatra, ubi fraudibus, gesticulationibus, & joci illiberalibus aures & oculi commoventur. 7. Denique in Ecclesia, ubi mille irreverentiae committuntur.

Dominica II. post Epiphaniam.

CONCEPTUS I. Ordine XXII.

Ostenditur, infelicia matrimonia nonnunquam provenire ex eo, quia Jesus non vocatur ad nuptias, hoc est, quia sinistro sine intuitur. Pag. 55.

T H E M A.

Vocatus est autem Jesus, & Discipuli ejus ad nuptias. Joan. 2.

S Y N O P S I S.

Afferitur caussa, cur his temporibus tot infelicitate reperiantur matrimonia, quia nimirum Jesus non vocatur ad nuptias, hoc est, quia frequenter sine Deo, sine debito fine aut modo contrahuntur. Nam 1. Aliqui nuptias ineunt pure propter divitias. 2. Alii propter corporalem venustatem. 3. Alii propter solam voluptatem absque ullo altiori fine. Ejusmodi autem matrimonia infelicia esse, tripartita hic *concione* ostenditur.

CONCEPTUS II. Ordine XXIII.

De oneribus, & gravibus zrumnis status matrimonialis. Pag. 58.

T H E M A.

Nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae. Joan. 2.

S Y N O P S I S.

Cum plerumque juvenes caeco impetu ad nuptias convolent, exponuntur in eorum gratiam difficultates, & onera matrimonii. Itaque 1. Uxori grave iugum est dominium mariti, & marito iactura libertatis, aliaque incommoda, quae S. Hieronymus ex Theophrasto Philoploso fuisse enumerat. 2. Magna conjugibus afflictio est carentia liberorum: major adhuc liberorum educatio; maxima denique liberorum morbus, aut mors.

CONCEPTUS III. Ordine XXIV.

Ostenditur, quod gaudia hujus mundi semper sint defectuosa, & multoties tristi exitu corumpantur. Pag. 60.

T H E M A.

Vinum non habent. Joan. 2.

S Y N O P S I S.

Dum hodie in Cana Galilaeae nuptiales epulae celebrantur, & fervet convivarum hilaritas, subito triste nuntium de vini defectu supervenit. Adeo nihil est ex omni parte beatum in hoc mundo. Ne igitur transitorii hujus terrae bonis immerderato affectu adhaereamus, hac *concione* docetur, omnia mundi gaudia defectuosa esse. 1. Quia fallacia, & proditoria sunt, ac sub blanditis insidias tegunt. 2. Quia veram felicitatem non conferunt, sed quos in speciem felices reddunt, intrinsecus mille curis, & amaritudinibus replent. 3. Quia saepe tristi exitu terminantur. Scilicet, ut ait S. Augustinus: Ideo Deus felicitatibus tepentis amaritudinem miscet, ut illa quae vultu felicitatis, cupis dulcero non fallax. *Clavis Spiritus. Conclusio.* Pars I.

Dominica III. post Epiphaniam.

CONCEPTUS I. Ordine XXV.

Ostenditur, Fidem operibus comprobandam, sine operibus autem vanam ac inutilem esse. P. 63.

T H E M A.

Amen dico vobis, non inveniet tantam Fidem in Israel. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

Laudata est a Christo Centurionis Fides, quia viva, & variis operum, ac virtutum actibus comprobata erat. Fides ergo, ut Deo placeat, & nobis ad salutem proficit, operibus animanda est, atque actibus virtuosis. Quod ipse Christus insinuare voluit, dum arefcit arborem maledictam, ut homines intelligent, Divino commendandis esse iudicio, qui absque operum fructu de plausu, & tegumento soliorum, id est, de sola Fide sibi blandirentur. Idem insinuat SS. Patres, dum Fidem plerumque eiusmodi rebus comparant, ex quarum natura patet, Fidem debere esse operativam. Unde crasso errore seipfos decipiunt illi Christiani, qui corde quidem, & ore doctrinam Christi professuntur, operibus autem suis, quae per inductionem enumerantur, eidem contradicunt. Quippe Fides non solum intellecta tenenda, sed manibus exprimens est.

CONCEPTUS II. Ordine XXVI.

De obligatione Patrum ac Matrum familias erga famulos, & ancillas. Pag. 65.

T H E M A.

Accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens: Domine puer meus jacet in domo paralyticus. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

Centurio servum suum adeo diligebat, ut pro ejus sanitate nihil intentatum relinqueret. Haec caritas nostris temporibus est rara, multi enim existimant, famulorum, & famularum salutem nihil ad se pertinere. Instruuntur itaque Patres ac Matres familias hac bipartita *concione*. 1. Quod teneantur curare animas famulorum. 2. Quod teneantur etiam curare corpora eorum.

CONCEPTUS III. Ordine XXVII.

Gentilium virtutes erunt Christianis improbis ingens materies pudoris, & dedecoris, P. 68.

T H E M A.

Amen dico vobis, non inveniet tantam Fidem in Israel. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

Christus hodie palam edixit, se non invenisse tantam Fidem in Israel, quantum in centurione, homine ethnico, invenit. Nimirum inter infideles reperitur nonnunquam longe praestantiores virtutum actus, vitaeque magis composita, quam apud multos Christianos. Nam 1. Gentiles minus ambiciosi sunt Christiani. 2. Gentiles minus avari Christiani. 3. Gentiles frugaliores Christiani. 4. Gentiles in affectibus moderatores Christiani.

b 3 sta

bianis. 5. Gentiles minus vindictivi Christianis. Et ideo in iudicio Christianis suam iniquitatem acerbè exprobrabunt.

CONCEPTUS I. Ordine XXVIII.

Cur Dominus Deus homines iustos nonnunquam gravissimis adversitatibus affligi permittat. *Pag. 71.*

T H E M A.

Factus est motus magnus in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

De Deo bene sentire debemus, etiam in adversis, quia, ut hac tripartita concione docetur, adversitates sunt beneficium Dei. Nam 1. Adversitates excitant ad virtutem. 2. Avelunt animum a mundo. 3. Sunt pignus salutis.

CONCEPTUS II. Ordine XXIX.

Demonstratur, quod nonnunquam unicus peccator possit esse causa infortuniorum, & Divinæ maledictionis super totam communitatem. *Pag. 73.*

T H E M A.

Motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

Plurimum interest, ut omnes in aliqua communitate unanimiter operam conferant ad impediendum peccatum. Sicut enim Dominus Deus permittit naviculam Discipulorum concuti propter Judam; ita sæpe unicus peccator toti domui, familiae, aut communitati nocet. 1. Per subtractionem Divinorum beneficiorum, 2. Per provocationem Divinorum suppliciorum.

CONCEPTUS III. Ordine XXX.

Securissimum contra quavis mundi mala praesidium est bona, & peccati expers conscientia. *Pag. 76.*

T H E M A.

Eccc motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. Matth. 8.

S Y N O P S I S.

Sicut Christus in tempestate dormit; ita inter mundi afflictiones secure dormire potest bona conscientia, cuius felicitas hoc sermone ostenditur, Nam 1. Beatam vitam efficiunt tranquillitas conscientiae, & securitas innocentiae: & sine hac tranquillitate, & securitate omnia mundi bona nihil sunt. 2. Peccator nunquam vere latatur, sed semper est timidus, etiam alias generosus. 3. Iustus e diverso est felicissimus, & bona conscientia etiam ad longevitatem conducit.

Dominica V. post Epiphaniam.

CONCEPTUS I. Ordine XXXI.

Cur Dominus Deus homines impios in hoc

mundo feliciter, & diu vivere permittat? *Pag. 78.*

T H E M A.

Statite utraque crescere vine ad messem. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Ne Dei Providentiam temere scrutemur, aut impie allatremus, offenditur hac concione, cur Deus zizaniam, id est, homines sceleratos, praesertim hereticos, & infideles diu vivere, & nunc mundana prosperitate beari sinat. Nimirum 1. Impii fiorent, ut luceat Dei longanimitas. 2. Impii vivunt, ut convertantur. 3. Impii vivunt, ut per eos iusti exercentur.

CONCEPTUS II. Ordine XXXII.

Demonstratur, quod nonnunquam unicus homo iustus possit esse causa Divinae propitiationis, & benedictionis supra totam communitatem. *Pag. 81.*

T H E M A.

Ne forte colligentes zizaniam eradicatis simul & triticum, scilicet utraque crescere. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Sicut zizaniam non eradicatur propter triticum, ita impii non puniuntur propter iustos: unicus enim homo iustus ad sanctus Divinae ultionis poenas ab integra communitate avertere, etiamque varias bonis felicitate potest. Quae veritas luculenter ostenditur. 1. Ex S. Scriptura. 2. Ex S. Patribus. 3. Ex historiis; unde inferitur denique, infelicem esse communitatem, in qua non habitat iustus. Hac omnia praesenti sermone demonstrantur, ut homines iustos, pios, & ad Deo devotos, videlicet Religiosos, Sacerdotes, itemque pauperes praesertim patientes & inter afflictiones saeculi Deo constanter fideles, tanquam muros, & fulcra patriae, honorare discamus.

CONCEPTUS III. Ordine XXXIII.

De maximis damnis, quae ex somnolentia patrum-familias in curandis familiis, ac ancillis, & parentum in educandis liberis enascuntur. *Pag. 83.*

T H E M A.

Cum dormissent homines, venit inimicus & supereminavit zizaniam. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Sicut ex negligentia Episcoporum haereses in Ecclesiam irreperunt; ita scelera in domibus privatis succrescunt ex negligentia Patrum-familias. His ergo ob oculos statuuntur gravissima damna, & flagitia, quae ipsis dormientibus, & conniventibus infernalis inimicus inter eorum domesticos, & liberos suscitatur. Sicut enim ex negligentia Patrum-familias damna temporalia; ita spiritualia oriuntur: quare in exemplum vigilantiae circa liberos, & domesticos illis proponitur Jacob;

cob, & Isaac. Reprehenduntur deinde Parentes, qui filios, & filias, ad qualvis societates, quibus ad formandos, ac deformandos juventutis mores nihil est potentius, libere evagari permittunt: immo qui etiam moniti de suspecta familiaritate filii aut filiae non credunt momentibus, saepe etiam ad humiliorum familiaritates invidias, aut prorogandas consilio, & auxilio instigant, nec attendunt, quod occasio etiam bonos depravet. Unde contingit, ut filii sic depravati contra Parentes vindictam clamant, uti Iuctuola ex Nicio Erythraeo historia confirmatur.

Dominica VI. post Epiphaniam.

CONCEPTUS I. Ordine XXXIV.

De damnis & fuga peccati venialis; quoad disponit ad mortale. *Pag. 86.*

T H E M A.

Quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, majus est omnibus arboribus, & sit arbor. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Quod parvum est, non eo ipso parvi pendendum est. Pensare sicut sibi consulunt, qui peccata mortalia, & infernum evitare contenti, peccata venialia, & indecontingens purgatorum non curant: his enim non purgatorum tantum, sed & ipse infernus perimendus est, cum venialia disponant ad mortalia. 1. Quia homo fit minus timidus, 2. Quia damnos fit potentior. 3. Quia Deus specialia gratias subtrahit.

CONCEPTUS II. Ordine XXXV.

Qua ratione per curam minorum successe ad magnam vitam Christianae perfectionem crescere oporteat. *Pag. 89.*

T H E M A.

Quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, majus est omnibus arboribus, & sit arbor. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Sicut sinapis successe fit arbor; ita homo successe potest heri Sanctus. In gratiam ergo illorum, qui vel in superandis vitiis habitibus, vel in acquirenda insigni virtute desperant, ostenditur hodie, qua via laillime homo pravus vincere affectuodines, & per minima ad maxima, id est, ad Christianam perfectionem, ad quam etiam extraclostia, & ceteros quilibet obligatur, eluctari possit. Illo nimirum Deus mundum successe perficit, ut & nos ab imperfectis ad perfectiora ascendere discamus: & sicut artefacta non una die elaborantur, ita vitae successe estirpantur. Hujus industriae praxis docetur, & experientis elucidatur. Denique obiecto quorundam, qui

impotentiam suam constantur, diluunt, & quod continua lucta contra vitam tandem dulcescat, auctoritate, & exemplo S. Augustini confirmatur.

CONCEPTUS III. Ordine XXXVI.

De periculis, ac pessimis effectibus peccaminose consuetudinis. *Pag. 91.*

T H E M A.

Cum autem creverit, majus est omnibus arboribus, & sit arbor. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

Sicut semen sinapis in proceram arborem crescit; ita peccatum diuturna consuetudine inveteratum aetio invalescit, ut consuetudinarius praesertim in peccato libidinis, difficulter convertatur. 1. Quia consuetudo est altera natura. 2. Quia diabolus difficulter dimittit, quos diu possedit.

Dominica Septuagesimae.

CONCEPTUS I. Ordine XXXVII.

De damnis, & periculis otii. *Pag. 94.*

T H E M A.

Quid statis hic tota die otiosi? Matth. 20.

S Y N O P S I S.

Homo natus est ad laborem, & otiosi, qui in vinea Ecclesiae operari renuunt, denarium aeternae salutis non reportabunt. Deteguntur itaque hac concione ingentia detrimenta, quae tum in corpus, quam in animam ex otio, & desidia redundant. Nam 1. Otium nocet corpori, quod per laborem sustentandum est. 2. Damna maxima affert animae, cuius portas demoni aperit, & facilem omnibus vitis accessum praebet.

CONCEPTUS II. Ordine XXXVIII.

Quomodo horae, ac dies in otio, & salutis incuria transacti per sancta opera compensari debeant. *Pag. 97.*

T H E M A.

Cum venissent, qui hora undecima venerunt, ac sperant singulos denarios. Matth. 20.

S Y N O P S I S.

Ex hodierna parabola Evangelicae docetur illi, qui primum hora undecima, id est, in senectute ad Dei simulatum accedunt, quomodo cum aliis, qui diutius, & a teneris jam animis pro caelo laborarunt, partem gloriae mercedem accipere, & aetatis male transactae iustitiam reparare possint. Quippe tempus male perditum redimi potest: quod ut fiat, duplicanda sunt opera bona, & magna cum sedulitate peragenda: unicum enim opus bonum bene peractum magis Deo placet, quam plura alia lude peracta: immo ex unica pia actione saepe hominis fan-